Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 232/2021 vp. - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallintovaliokunta on pyytänyt Kelalta selvitystä hallituksen esityksen taloudellisista vaikutuksista, erityisesti mahdollisesti kasvavista toimeentulotukikustannuksista.

Kela on toimittanut valiokunnalle aiemmin 18.2.2022 lausunnon kyseisestä hallituksen esityksestä.

Lain 7 §:n nojalla oleskeluluvan saaneiden oikeus Kelan etuuksiin

Jatkuva A-oleskelulupa myönnettäisiin 7 §:n nojalla opiskelija- ja tutkijadirektiivin mukaisille korkeakoulututkintoa suorittaville opiskelijoille. Jo nykyisin voimassa olevan lain mukaan opiskelun Suomessa jatkuessa vähintään kaksi vuotta, on opiskelijalla oikeus sairausvakuutuslain ja vammaisetuuslain mukaisiin etuuksiin. Opiskelijalle kertyy myös eläkkeen vakuutusaikaa kansaneläkettä varten. Jos henkilön katsotaan asuvan Suomessa yksinomaan opiskelun vuoksi, ei oikeutta yleiseen asumistukeen tai äitiysavustukseen ole.

Opiskelijan mukana Suomeen tulevilla perheenjäsenillä ei ole vastaavia etuusrajoituksia. Perheelle voidaan siis myöntää yleistä asumistukea, mutta opiskelijaa ei pidetä ruokakunnan jäsenenä.

Opintotukea myönnetään ulkomaalaiselle, joka asuu Suomessa vakinaisesti ja jonka maassa oleskelun peruste on muu kuin opiskelu, jos hänelle on myönnetty jatkuva oleskelulupa. Jos Kela arvioi maassa oleskelun pääasialliseksi syyksi opiskelun, ei oikeutta opintotukeen jatkuvasta oleskeluluvasta huolimatta ole. Hallituksen esityksen mukaan korkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden perheenjäsenille myönnettäisiin jatkuva oleskelulupa. Näin ollen perheenjäsen aloittaessa opiskelun hänelle syntyy oikeus opintotukeen, koska perheenjäsenen maassa oleskelun peruste on perhesyy eikä opiskelu.

Viimesijaisena etuutena voi tulla myönnettäväksi lyhytaikaiseksi ja tilapäiseksi tarkoitettu **perustoimeentulotuki**. Sillä voidaan turvata ulkomaalaisten opiskelijoiden oikeus riittävään

Kela
PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi
www.kela.fi

toimeentuloon tavanomaisten elantokustannusten, asumisen ja terveydenhuollon menojen osalta, jos oleskelun katsotaan olevan muuta kuin tilapäistä. Oikeus perustoimeentulotukeen arvioidaan tapauskohtaisella kokonaisharkinnalla.

Kolmansista maista tuleville opiskelijoille maksettavasta toimeentulotuesta ei ole saatavilla tilastotietoa. Yleisesti todetaan, että yksin asuvan henkilön toimeentulotuen perusosan määrä on 514,85 euroa/kk. Tämän lisäksi toimeentulotukena voidaan maksaa asumiskustannukset ja terveydenhuoltomenot. Jos tuen tarvitsijalla asiakkaalla ei ole ensisijaisia etuuksia maksussa, tulevat nämä toimeentulotukena maksettaviksi kustannuksiksi.

Esityksen mukaan opiskelijalle myönnettävän jatkuvan A-oleskeluluvan edellytyksenä olisi selvitys turvatusta toimeentulosta. Kelan tiedossa on, että opiskelijan oleskelulupia uusittaessa Maahanmuuttovirasto on joissain tapauksissa tarkistanut Kelasta mahdollisen toistuvan toimeentulotuen maksun. Tieto perustuu kuitenkin yksittäistapauksiin, eikä systemaattista seurantaa ole. Kelalla ei myöskään ole tietoa siitä, onko Maahanmuuttovirasto hylännyt opiskelijoiden jatkolupahakemuksia tällä perusteella.

Ehdotettu lain 7 § ei tuo muutosta Kelan etuuksien toimeenpanoon Suomeen opiskelemaan saapuvien opiskelija- ja tutkijadirektiivin mukaisten opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä osalta.

Lain 7 a §:n nojalla oleskeluluvan saaneiden oikeus Kelan etuuksiin

Oleskelulupa myönnettäisiin ehdotetun lain 7 a §:n nojalla kansainvälistä suojelua hakeneille ja saaneille kolmansien valtioiden kansalaisille, sekä sellaisille kolmannen maan kansalaisille, joilla on voimassa oleva karkotuspäätös ja joiden karkottamista on lykätty tosiseikkoihin perustuvista tai oikeudellisista syistä. Korkeakouluopiskelijoille lupa myönnettäisiin jatkuvana (A), muille säännöksen soveltamisalaan kuuluville tilapäisenä (B).

Ehdotetun lain 7 a §:n perusteella myönnetyt oleskeluluvan saajat ovat uusi henkilöryhmä, joiden osalta Kelassa on selvittelyssä, miten Suomeen muuton tarkoitukseen liittyvässä kokonaisharkinnassa tulisi huomioida taustalla oleva kansainvälisen suojelun hakeminen tai saaminen tai karkotuspäätös, jota ei ole voitu toimeenpanna.

Opiskelijoina jatkuvan A-oleskeluluvan saaneiden kohdalla kyse olisi siitä, onko maassa oleskelun yksinomainen peruste opiskelu, mikä rajaisi oikeutta etuuksiin vastaavasti, kuin mikä koskee ehdotetun lain 7 §:n perusteella luvan saaneita. Jos taas 7 a §:n perusteella luvan saaneen ei katsota oleskelevan Suomessa yksinomaan opiskelutarkoituksessa, on oikeus etuuksiin laajempi ja opiskelijalle voidaan maksaa myös opintotukea.

Kela
PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi
www.kela.fi